

Utbildningsdepartementet

Datum

2025-09-19

Diarienummer

Å 2025-1337

Remissvar - En särskild ersättningsmodell för utbildning för omställning och vidareutbildning för yrkesverksamma U2025/01339.

Tillväxtverket arbetar för konkurrenskraftiga företag och hållbar utveckling i alla delar av Sverige. Det gör myndigheten genom att skapa förutsättningar för stärkt konkurrenskraft, ökad innovation, stärkt omställningsförmåga och en hållbar utveckling i hela landet. Myndigheten arbetar inom tre politikområden - den regionala utvecklingspolitiken, landsbygdspolitiken och näringspolitiken - som är ömsesidigt förstärkande.

Remissvaret är skrivet utifrån dessa utgångspunkter.

Tillväxtverket är övergripande positivt till utredningens förslag om en särskild ersättningsmodell för utbildning för omställning och vidareutbildning för yrkesverksamma. Vi bedömer att modellen kan bidra till en stärkt kompetensförsörjning, ökad flexibilitet i utbildningssystemet och bättre förutsättningar för företag och offentliga arbetsgivare att möta framtida kompetensbehov. Samtidigt finns behov av att utveckla delar av förslaget för att säkerställa att modellen svarar effektivt mot arbetslivets behov, skapar incitament för vidareutbildning och får genomslag i hela landet.

Tydligare struktur för samverkan mellan lärosäten och arbetsliv behövs

Tillväxtverket välkomnar att utredningen betonar samverkan mellan lärosäten och arbetsmarknadens aktörer. Detta är en huvudfråga för att vidareutbildning av yrkesverksamma effektivt ska kunna bidra till en bättre kompetensförsörjning.

Utredningen utvecklar dock inte hur den föreslagna plattformen för samverkan ska organiseras, vilket mandat den ska ha eller hur ansvarsfördelningen mellan aktörer ska utformas. Detta är en betydande brist i promemorian.

Tillväxtverket bedömer att regeringen behöver precisera mer i detalj hur

samverkansplattformen ska etableras och säkerställa att den får en organisation som kan driva ett långsiktigt och strukturerat samarbete mellan lärosäten, individer, näringsliv och berörda myndigheter, regionalt utvecklingsansvariga m.fl.

Samverkansplattformar för att samla in företagens återkoppling om kompetensbehov måste utformas så att de är tidseffektiva för de medverkande företagen. Lärosätena bör därför i största möjliga utsträckning använda redan etablerade regionala forum för planering och dimensionering av utbildning. Här finns möjlighet att dra lärdom av den lokala strukturerade samverkan som kännetecknar yrkeshögskolan, där det också finns krav på att kompetensbehovet definieras av arbetslivet.

Stärk incitamenten för vidareutbildning av yrkesverksamma

Utredningen behandlar endast översiktligt hur lärosäten kan säkerställa att utbildningar inom den särskilda ersättningsmodellen blir efterfrågade av yrkesverksamma. Detta är enligt Tillväxtverket en central fråga för modellens genomslag som bör utredas vidare.

Tillväxtverkets erfarenheter från fortbildningsinsatser under pandemin visar att det krävs mer än ett relevant kursutbud för att nå målgruppen. Informationsinsatser, flexibla upplägg och ekonomiska incitament är avgörande för att skapa tillräcklig attraktionskraft för den enskilde. Liknande incitament är giltiga även för arbetsgivare, men det krävs också förutsättningar att ge medarbetare tid och praktiska möjligheter att delta i utbildning, vilket kan utgöra ytterligare hinder utöver kostnaden för det faktiska produktionsbortfallet.

Säkerställ likvärdiga villkor för alla lärosäten

Tillväxtverket bedömer att den föreslagna omfördelningsmodellen riskerar att i första hand gynna större lärosäten. Modellen bygger delvis på volymmått, såsom antal examina och ekonomiskt värde av prestationer, vilket innebär att universitet med stora utbildningsvolymmer och starka administrativa resurser lättare kan tillgodogöra sig incitamenten.

Detta kan leda till en koncentration av resurser till redan etablerade aktörer, medan mindre lärosäten utanför storstadsregionerna får sämre förutsättningar att delta. Eftersom dessa lärosäten ofta är centrala för kompetensförsörjningen i gles- och landsbygdsregioner bör regeringen säkerställa att modellen utformas så att även deras förutsättningar stärks. Kompletterande finansiering eller särskilda incitament kan vara nödvändiga för att uppnå en likvärdig tillgång till vidareutbildning i hela landet

Beslut i detta ärende har fattats av Tim Brooks, avdelningschef. Handläggningen har gjorts av Elin Backström, Minna Rydgård, Camilla Karlsson och Josef Lannemyr. Den sistnämnda har varit föredragande.

Tim Brooks

Josef Lannemyr